

ger også viser. De får en tredobbelte fordel: dels det overhovedet at få en kontrakt, dels at kontrakten løfter virksomhedens teknologiske niveau, og dels at virksomhedens muligheder for at få den indkøbsordre, der afgives efter afsluttet udviklingsarbejde, forøges. Derved får virksomhederne også startet en produktion med store eksportmuligheder.

I det hele taget er der behov for et langt mere dynamisk samspil mellem den offentlige og den private sektor. Det er velkendt, at væsentlige dele af den medicoteknologiske industri bygger på udviklingsarbejde foretaget i den offentlige sundhedssektor. Sådan et samspil må selvfølgelig opmuntres, men det vil kunne ske, hvis den offentlige sektor kan optræde som en ligeværdig partner i samarbejdet og herunder får økonomisk udbytte af det udviklingsarbejde, den selv har foretaget.

Endelig er der store uudnyttede eksportmuligheder i den såkaldte systemeksport, hvor viden om offentlig service ofte udgør en betydelig del af en samlet eksportpakke. Der findes enkelte eksempler på en sådan eksport i samarbejde mellem private virksomheder og offentlige styrelser, men eksemplerne er for få på grund af de stive og lidt attraktive regler herfor. Der er dog et nyt stort projekt på vej med eksport af sociale systemer på initiativ af en række fagforeninger inden for det sociale område.

Ad 4

Den danske forsknings- og udviklingsindsats er klart for lille. Som andel af bruttonationalproduktet er den nu den laveste i Norden. Lande som Sverige, Schweiz og Holland bruger mere end det dobbelte af, hvad Danmark bruger.

Dertil kommer, at det især er erhvervslivets indsats, der er for lille. Den offentlige grundforskning er også i underkanten af den tilsvarende indsats i sammenlignelige lande, og den trues af regeringens procentnedskeerter og af manglende fornyelse af forskerstaben. Det er – også af erhvervspolitiske grunde – afgørende, at kvaliteten af grundforskningen sikres. Derfor er løsningen på den manglende forskning og udvikling i erhvervslivet ikke at gøre den offentlige grundforskning mere erhvervsrettet. En sådan drejning vil dels true kvaliteten af kandidatuddannelser og dels svigte nationens langsigtede videnberedskab.

I stedet må der gøres en indsats for at øge erhvervslivets udviklings- og forskningsindsats. Det er her væsentligt at gøre sig klart, at erhvervsaktiviteter nødvendigvis er kommercielle institutioner. Derfor skal deres udviklings- og forskningsindsats nødven-

digvis være rettet mod produkter (fysiske eller immaterielle). Der er nogle få meget forskningsintensive virksomheder, der i tilknytning til en betydelig udviklingsindsats har en forskningsindsats på akademisk niveau.

Formålet hermed er at sikre kontakten til grundforskningen på universiteterne og dermed udsynet over, hvilke udfordringer og muligheder fremtiden må forventes at bringe.

En sådan akademisk forskning i tilknytning til en stor udviklingsindsats er der bestemt ingen grund til at se ned på. Derimod er der grund til at advare mod ordninger, der blot får virksomhederne til at producere forskningsrapporter. En sådan indsats kan få forskningsstatistikken til at se pænere ud, men har ingen positive virkninger herudover.

EF's forskningsprogrammer er et problem i denne forbindelse, fordi de er definerede til at være prækompetitive (det hedder det faktisk); dvs. at de ikke må være rettede direkte mod kommercielle produkter. Det skal selvfølgelig ikke frarådes virksomhederne at benytte sig af dem. Avancerede virksomheder kan få en del af deres forskningsomkostninger dækket herved og desuden få et samarbejde med andre avancerede virksomheder. Også mindre avancerede virksomheder kan få glæde af et samarbejde med virksomheder, der er længere fremme. Derved kan de måske få inspiration til selv at gøre noget.

Derfor er det også nyttigt, at regeringen forsøger at gøre det lettere for virksomhederne at benytte sig af EF's ordninger ved at øge kendskabet til dem. Derimod må der advares mod at få dem til at gå i gang ved at nedbringe deres omkostninger ved hjælp af særlige skattefradrag eller lignende. Det er faktisk klogt af EF at forlange en betydelig medfinansiering fra virksomhedernes side for derved at få dem til at vurdere fordelene ved at være med. Ellers risikerer vi at få virksomheder, der lever af at producere ligegyldige forskningsrapporter i stedet for at udvikle nye produkter. En sådan udvikling vil få statistikken til at se pænere ud, men vil reelt svække Danmarks udviklingsevne.

Med andre ord er EF's forskningsprogrammer ikke svaret på Danmarks udviklingsproblemer. De kan være en hjælp, men grundlaget må vi selv skabe. Og det skal ske ved hjælp af produktrettede ordninger. Det kan også siges på en anden måde. Når nogle virksomheder er forskningsintensive, skyldes det, at de er på et marked, hvor det er nødvendigt. Sigtet med en offentlig indsats må være at hjælpe flere virksomheder ud på sådanne markeder.

Der er i det væsentlige tre ordninger, der egner sig til det formål. Den ene er de udviklingskontrakter,